

slance pregovarjali, da naj nikar zaradi celjskih paralelek ne spravljajo koalicije v nevarnost. Rekli si bodo, če levica pravi, da ostane v koaliciji, če tudi se slovenske paralelke v Celji osnujejo, zakaj bi se pa še ne postavili na jednako stališče in v koaliciji ne ostali, ko bi tudi se paralelke odklonile. Kakor hitro bi se slovenski poslanci izjavili, da ostanejo v sedanjih zvezi, ako tudi slovenske celjske paralelke se odklonijo, je gotovo, da podležemo v tem vprašanju. Konservativni klub bi nič posebno se za stvar ne potegoval in bi zmatral, da je že storil svojo dolžnost, ako so konservativci v zbornici za te paralelke glasovali. Levičarji bi kakor jeden mož glasovali proti slovenskim paralelkam, velik del Poljakov bi pa iz prijaznosti tudi ž njimi potegnil, ali pa odšel iz dvorane. Mi bi ostali v manjšini in tembolj gotovo, ker si ne smemo zanašati, da bi Mladočehi polnoštevilno prišli k dotični seji, ker jih navadno nad polovico manjka pri sejah.

Iz povedanega je popolnoma jasno, da imajo konservativni naši poslanci popolnoma vso zadevo v rokah. Ko je stvar tako daleč, da se je vlada odločila vsprejeti jo v proračun, so mnoge težave že premagane. S tem je izrečeno, da so vladne poizvedbe pokazale, da so paralelke potrebne in našim poslancem se ne more več očitati, da gre jim le za kake narodne pretiranosti. Ko bi pa letos se slovenske želje po teh paralelkah ne uresničile, se pa utegne stvar še za dolgo zavleči. Levica bode v tem vprašanju tem odločneje nasprotovala, čim bližje bodo nove volitve. Zadnji čas pred volitvami se tudi za koalicijo ne bode dosti brigala, ko bode jedenkrat volilna reforma toliko zavlečena, da se ne reši več v tem zasedanju in židovski bankirji pri uravnavi valute že spravijo največje dobičke.

Politični pregled.

Državni zbor sešel se je v torek. Vlada mu je predložila več novih zakonov, med drugim tudi nov domovinski zakon. Po tem zakonu si vsakdo pridobi domovinstvo v kakem kraju, ako pet let ondu živi in plačuje davek. Če pa davka ne plačuje, je pa potrebno, da živi v dotičnem kraju deset let. Za domovinstvo se ne bode smela pobirati nobena taksa. Ta načrt zakona je bil potreben, ker so sedanje razmere jako nenaravne. Tako imamo veliko občin, kjer je nad polovico prebivalstva pristojna v druge občine. Finančni minister je predložil proračun, ki kaže nekaj prebitka, ker so se nekateri davki precej višje proračunili. Minister je v svojem govoru napovedal, da bode državni zbor po Božiči začel posvetovanja o davčni reformi. Mladočehi so v prvi seji stavili nujni predlog, da se odpravi izjemno stanje v Pragi. Minister notranjih stvari je temu ugovarjal, ker na Češkem še ni vse v redu in se pogosto še ljudje ustavljajo varnostnim organom. Ko se razmere izboljšajo, bode vlada sama izjemno stanje odpravila. Nujnost se je na to odklonila. Pernerstorfer je na to stavil predlog, da naj se hitro začne obravnave o volilni reformi. O tem predlogu bode obravnavo v drugi seji in se gotovo odkloni, kajti Poljaki so v klubu že sklenili, da bodo glasovali proti temu predlogu. Sicer se pa sedaj začne med vlado in koaliranimi strankami nekaka posvetovanja o tej zadevi. Najbrž se sporazumijo za levičarsko stališče, kajti že nekateri

konservativni listi odobravajo, da se za delavce osnuje posebna volilna skupina.

Celjska gimnazija. — V današnji številki na prvem mestu priobčujemo članek o tej stvari. Ko je bil že pisan naš članek, še ni bil predložen državni proračun, in smo le iz posvetovanja liberalcev sklepali, da gre menda za paralelke, katere bi se dale preje uresničiti. Kakor se je pa pokazalo, osnovala se bode slovenska samostojna gimnazija v Celji in je v proračunu za bodoče leto že četrletna potrebščina za novo celjsko gimnazijo. Liberalni klub je sklenil glasovati proti tej postavki. Govori se pa tudi, da Mladočehi in krščanski socialisti tudi ne bodo glasovali za slovensko gimnazijo, ker ne marajo podpirati vlade in se nadejajo, da zasejejo razpor med koalicijo, ako to predlogo zavržejo.

Istra in Trst. — Italijani v Istri so se jeli bati, da bode konec njih gospodstvu. Nikakor ni več nemogoče, da Slovani dobe večino v deželni zboru, ako bi le vlada ne podpirala Italijanov. Zatorej so pa isterski Italijani jeli premišljevati, kako bi si zagotovili gospodstvo. Prišli so na misel, da naj bi se Istra združila administrativno s Trstom. Potem bi jim bila še večina v deželni zboru in odboru zagotovljena. Pa tudi v Trstu so nekateri za to misel, seveda da bi potem moral Trst dobiti poseben deželni zbor in odbor, ker to bi več ne šlo, da bi bil deželni zbor le nekak pomnoženi mestni zbor. Nadejamo se, da se Italijanom njih želje ne uresničijo.

Izjemno stanje v Pragi tlači češko društveno življenje in časopisje. Prave potrebe za to izjemno stanje že dolgo ni. Samo namestnik grof Thun bi rad ž njim pripomogel pri kacihi volitvah Staročehom do zmage. Mladočehi ne morejo tako razviti agitacije, ker je prikrajšana pravica zborovanja. Najbrž bode izjemno stanje trajalo do novih deželnozbornih volitev. Pomagalo staročeski stranki najbrž ne bode ničesa. Mladočehi so že v prvi seji državnega zbora predlagali, da se naj izjemno stanje odpravi. Ta predlog bode pač le bob ob steno. Vlada posluša le namestnika, ta pa iz nasprotstva do Mladočehov še ne mara, da bi se izjemno stanje odpravilo. Državno-zborna večina pa ničesa ne stori, kar bi ne ugajalo vladi.

Volitev v Beli cerkvi na Moravskem. — V tem okraji je bila volitev dežel. poslanca za kmetske občine. Veselo je, da so Staročehi odstopili od svojega kandidata dr. Šromote in so vsi Čehi volili Floryka s 74 glasovi. Nemški kandidat Klösel je pa ostal v manjšini. Čehi so tu zmagali jedino zaradi tega, ker so bili složni.

Cerkvene reforme na Ogerskem. — Dunajski „Vaterland“ z veliko odločnostjo zagotavlja, da bodo v drugič magnatje tudi glasovali proti zakonu o enakopravnosti židov in pa o svobodnem bogoslužju. Seveda na „Vaterlandu“ prorokovanja ni dosti dati. Kako je ponosno napovedoval zmago, ko je šlo proti civilnemu zakonu, pa je s svojim prerokovanjem le pokazal, da še svojih najbližjih pristašev dobro ne pozna. Drugače pa o položaji sodi budimpeštanski dopisnik „Germanie.“ Ta dopisnik misli, da bode vlada sprejete tri predloge predložila sankciji, predno bode v gospodski zbornici se začela druga razprava o odklonjenih predlogih v gospodski zbornici. Če bodo v parlamentu rešene predloge potrjene, bode ta hujši pritisk na gospodsko zbornico, nego je bilo vlačenje krone v razpravo pri obravnavanju o civilnem zakonu. Zaradi tega se je bati, da pri drugi razpravi večina zbornice vsprejme odklonjeni predlogi. Vodstvo konservativne stranke v gospodski zbornici bode prav storilo, ako že računa z omenjenim pritiskom, če neče, da propade — Mi se popolnoma vjemamo s tem dopisnikom, kajti na konservativne magnate se ni nič zanašati, kakor bode sploh slabo za katoličanstvo kjer koli si bodi, če se bode moglo opirati le na ljudi, ki se zbirajo okrog „Vaterlanda“.

Grof Egbert Belcredi. — Na svojem gradu blizu Brna je umrl te dni grof Egbert Belcredi. Pokojnik je bil nekak vodja moravskega konservativnega veleposestva. Bil je

odličen pristaš konservativne stranke. Govori se, da je precej vplival na grofa Taaffeja. Konservativni listi sedaj ob njegovi smrti povzdigujejo njegove zasluge. V političnem oziru mu pač ne bode nikdo odrekal zasluge, ali hvaliti ga zaradi njegovega delovanja za obrtnike, ga je malo odveč. Novi obrtni zakon, kateremu je on duhovni oče, je obrtnikom več škodoval, nego koristil. To se prav lahko posname iz izjav obrtnikov pri enketi na Dunaji. To je tudi čisto naravno. Malemu obrtniku se ne more nič pomagati, če se ne omeji pravica velikim tovarnarjem, za to pa grof Belcredi ni bil, ker je sam imel tovarno. Od njega tudi izvira določba, da tovarnarjem ni treba dokazati zmožnosti, s katero so vse določbe o dokazu zmožnosti iluzorične postale.

Vatikan. — Pred kratkim je vsprejel papež v avdijenci španjskega politikarja Castelarja. Castelar je bil svojedobno velik nasprotnik sv. Stolice. Pogovarjala sta se jako prisrčno in sv. Oče mu je pojasnjeval svojo politiko nasproti Francoski in Španjski. Castelar se je uveril pri tej avdijenci, da je papež popolnoma zdrav in čil na duhu. — Proti nekemu italijanskemu časnikarju se je Castelar izrazil, da je pač že z raznimi državniki govoril, a s tako odločnim, odkritosrčnim in modrim, kakor je papež Lev XIII. še ne. Glede Francoske se je papež izjavil za republiko, kajti zanj ne znači oblika vlade nič. Glede socialnega vprašanja je rekel papež, da je treba pomiriti delodajalce in delavce. Prvi morajo svoje zahteve zmanjšati, drugi se morajo odreči svojim krivim idejam. O bolezni ruskega carja govoreč je rekel papež, da se v služaji smrti Aleksandra III. ni bati ničesar, ker je gotovo, da bo njegov naslednik isto miroljubno politiko tiral kakor ta. — V kratkem bode dvoje posvetovanje pod predsedstvom papeževim o sredstvih, s katerimi bi bile navzoče vzhodne cerkve zjediniti s katoliško cerkvijo. Posvetovanj se udeležita dva armenska katoliška patrijarha. — Da bi pač naporom papeževim, zjediniti razkolne cerkve s katoliško cerkvijo, sledili lepi uspehi.

Belgija. — Minola nedelja bila je za Belgijo velik političen dan. Vršile so se ta dan prve volitve po novem splošnem volilnem redu. Kakor se je pričakovalo, zmagala je katoliška stranka. Razmerje je tole: Katoliki so si priborili 77 mandatorov, liberalci 7 in socialisti 12, ožjih volitev je treba 56. Zanimivo bo, če v kratkem reasumujemo glavne poteze o novem volilnem redu. Dosedaj je imelo volilno pravico le 134.000 državljanov, po novem volilnem redu je pa 1.370.687 volilcev. Vsak državljan, ki je 25 let star, neomadeževan in vsaj eno leto stanuje v občini, ima volilno pravico. Kdor je star 35 let, je družinski oče ali vdovec in plača najmanj 5 frankov davka, potem kdor je star 25 let in ima posestvo vredno 2000 frankov ali vživa letno rento 100 frankov, ima 2 glasova. Naobraženci imajo tudi po en glas več. Teh 1.370.687 volilcev se porazdeljuje v 853.628 državljanov z enim volilnim glasom, 293.678 državljanov z dvema volilnima glasovoma in 223.381 državljanov s tremi glasovi, ki z ozirom na to, da je volitev obligatorična oddado vsi 2.111.127 glasov. To velja za volitve v poslansko zbornico. Za volitve senatorjev je le 1.149.732 volilcev, ker se zahteva tu starost 30 let. Kdor hoče voljen biti, mora biti 40 let star in mora imeti primerno premoženje. Kdor ne pride volit, zapade globi do treh frankov. Voli se s tiskanimi listki. Skrutinij se vrši na glavnem sedeži volilnega okraja, kamor se urne zapečatene in v spremstvu oborožene straže preneso. Tu se listki premešajo in potem se štejejo glasovi, tako, da se nič ne ve o izidu volitev v posameznih okrajih. — Na podlagi te splošne volilne pravice vršile so se minolo nedeljo v Belgiji prvokrat volitve v poslansko zbornico.

Rusija. — Profesor Leyden iz Berolina, ki zdravi carja, se je izjavil, da stanje carjevo ni absolutno brez nade, on pričakuje, da se bo carju na bolje obrnilo. Profesor Zaharjin, tudi zdravnik carjev, pa ima bolezen carjevo za ne-

ozdravljivo. — Car biva sedaj v Livadiji v Krimu pod milejšim podnebjem. V kratkem odide na otok Krf, kjer bo baje prezimil. Za časa odsotnosti carjeve imenovalo se bode regentstvo, ki bo imelo pa samo eksekutivno oblast. Na čelu regentstva stal bo veliki knez Mihael Aleksandrovič, na strani pa mu bota Vladimir Aleksandrovič in carjevič. — Nekateri listi vedo povedati, da bo kmalu poroka carjevičeva z Aliso Hensensko, drugi pa zopet zatrjujejo, da ni še nič natančnega določenega o poroki.

Azija. — Po zadnjih poročilih sklepati gre vojna mej Japonci in Kitajci proti svojemu koncu. Mej tem, ko so se jele razne evropske velevlasti domenjavati, kako bi se naredil konec vojski, ki je na veliko kvar ondotnim Evropejcem, posebno trgovcem, izrekla se je baje Kitajska, videča, da ne more več dalje, da je zadovoljna, da se Koreja proglasi neodvisno in je ob ednem tudi pripravljena dati Japoncem odškodnino za vojsko. Po tem takem bi bil namen Japoncev dosežen. Kakor so vedeli v vojski prenašati Kitajce, tako znali si bodo tudi glede ureditve zadev na Koreji sebi koristiti. Korejo bodo pač proglasili neodvisno, a v resnici bodo pa že tako naredili, da bodo oni sami imeli ondi prvo besedo.

Obrtnija.

Rokodelstvo in stroji.

Pod tem naslovom je krojaški mojster v Ljubljani, gospod Matija Kunc, v dunajskem listu „Reichspost“ priobčil dober članek povodom razstave motorjev v Gradcu. Članek je sicer že malo zastaran, a zaradi zdravih njegovih misli, zdi se nam vendar potrebno, da ga priobčimo v vsem obsegu.

Gospod člankar pravi, da se v Avstriji že več kakor deset let bavijo z rešitvijo obrtnega stanu. Ta rešitev je pa, ker tistih, za katere gre, ni v parlamentu, največ v rokah tistih strank, ki so nasprotnice malemu izdelovalcu, in pa tistih, katere so se navzele manšesterskih nazorov in zatorej **zmatrajo propad rokodelstva kot naravni razvoj novodobnega narodnega gospodstva.** Naše časopisje, ki je izključno v „trdnih rokah“ velikega kapitala, tudi po svoje pripomore, da nazore zmeša in s svojo kate-dersko modrostjo naslika naša prizadevanja za obrtno reformo za brezmiselna. Čudno, v jedni točki so se pa te stranke vsaj popolnoma zjedini in dobro vedo, kje postaviti vod, da se male obrtnike tako povzdigne, da se bode moglo meriti z veliko fabrikacijo in ž njo uspešno tekmovati.

Čudno se moramo mislečemu človeku zdeti, da največji nasprotniki rokodelstva sedaj nakrat trobijo, kako bi se njim na vrat natvezla jednaka konkurenca. Še bolj čudno je pa, da stranke, ki se imenujejo konservativne, z onimi, katerih gospodarska načela sicer vsaj navidezno pobijajo, v tej stvari se popolnoma vjemajo, da napravijo zmešnjava mej tistimi, ki so v političnem oziru poleg kmetskega stanu njih jedina podpora. Ko dolgo niso vedeli, katero univerzalno sredstvo bi priporočali malemu obrtniku, je neka pribrisana glava prišla na to, da je v novih iznajdbah, katere so podkopale obrtni stan, tudi zdravilo, da se zopet oživi! Stroj, ki je roko-